

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRITNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja dvakrat na mesec, in sicer 1. in 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

20 K, za pol leta 10 K, posamezna številka velja 1 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

piši se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Pražakova ulica štev. 3.

Ob zaključku.

Zadnjikrat v tekočem letu stopa naše glasilo med obrtnike in prijatelje obrtništva, želeč vsem vesele božične praznike in srečno Novo leto.

Oziraje se v preteklo leto, moramo pripoznati, da nam je prineslo sicer precej skrbi in truda, a nam je prineslo zato tudi zadoščenja. Ko posestnik začne zidati hišo, mu vsega manjka, kadar je pa dovršena in mu manjka samo še notranja oprava, si jo napravi in izpopolni polagoma, da skoro sam ne ve kdaj. — Mi smo pred dobrim letom počeli zidati tako stavbo, v kateri naj bi našli zatočišče vsi krščansko misleči obrtniki; temelj je postavljen, poslopje se že dviga. Ni pa še dozidano. Toda zaenkrat z zadoščenjem gledamo, da delo napreduje; počasi sicer, vendar pa sigurno. Ne bomo se hvalili; toda ne pretiravamo, če trdimo, da moremo mirno gledati v bodočnost, ki nam bo prinesla preporod v obrtniških vrstah. Obrtniki, kličemo vam zopet: Kdor je krščansko mislečega naziranja, ne obotavljaj se pristopiti k naši organizaciji. Zadnje volitve so dokazale, da krščanska zavest še ni umrla, kot so si naši nasprotniki tako želeli in še hrepenijo, dokazale so nasprotno, da se je ta zavest dvignila bolj kot kdaj prej. Nasprotnike pa čaka to, kar so želeli glede naše stranke. Kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade!

Tekom leta se je ustanovilo več obrtnih zvez širom naše Slovenije, kar dokazuje dovolj jasno, da obrtništvo napreduje; želimo, da bi tudi prihodnje leto bilo tako plodonosno kot je bilo preteklo. Zveze zelo živahno napredujejo, za kar se imamo v prvi vrsti zahvaliti gotovo zavednosti in požrtvovalnosti njihovih odborov. Nešteti obrtni shodi, ki so se vršili tekom zadnjih volitev, so nam jasen dokaz, da smemo zidati naše nade na stebre, katere imamo. Le junaško, požrtvovalno in nesebično naprej za blagor obrtnikov.

Zveza sama je napravila, kar je bilo v njeni moči. Ne bomo naštevali vsega, kar je storila, ker bi bilo preveč, in drugič se držimo tudi načela: Naj ne ve levica, kar je dala desnica. Neštete zahvale nam pričajo, da smo izpolnili svojo dolžnost. Z velikimi težkočami, posebno finančnimi, smo pomagali obrtnikom na vsak način, kakor smo pač mogli. Posredovali brezplačno pri raznih oblastih, dajali nasvete, ustanavljali obrtne tečaje, vse, kar je gotovo v veliko korist obrtnikom. Prezreti ne smemo tudi, da izdaja zveza svoje glasilo »Jugoslovanski Obrtnik«, ki stane celetno samo 20 K, kljub velikim finančnim težkočam, če pomislimo, da so se tiskarski stroški več kot podesetorili. Ka se tiče glasila, radi pripoznavamo, da ni še popolno, da bo treba še marsikaj urediti; upamo, da bomo prihodnje leto popravili, kelikor bo mogoče. Tudi bi moralo glasilo izhajati dvakrat na mesec; odločili smo se pa v preteklem letu, da je bolj ob danih razmerah izdajati list enkrat na mesec v bolj obširni obliki. Teža načela smo se držali do sedaj. Prihodnje leto upamo premostiti tudi to težkočo in izdajati glasilo dvakrat mesečno. Druga napaka glasila je, da prinaša premalo dopisov in novic iz raznih krajev. Kako pomagati? Naše stališče je bilo glede tega dovolj jasno izraženo ob priliki mariborskega tabora. Obrtnik, v 12. številki našega glasila dobiš tele vrstice: »In kaj naj se omeni glede našega društvenega glasila »Jugoslov. Obrtnika«? Obrtniki! Ne strašite se, češ, kako bom pa pisal, ker pa ne znam pisati »po gosposko«. Proč z napačnim sramom! Ste obrtniki in morate obrtniki ostati; spoštovati hočemo vsakega poštenega obrtnika, čeprav mu gre izpod rok dleto in kladivo, čopič in barve, klešče in podkve, škarje in usnje, bolje kot okorno pero! Velikokrat je več vreden preprost obrtnik, ki si v potu svojega obraza služi svoj borni kruhek, kot gospod, ki pri obloženih mizi

puha brezbržno oblačke dima proti sinjemu nebu. Kdor ne dela, ni vreden, da živi. Vsako delo pa je častno in najsibo tudi delo zadnjega cestnega pometaja! Obrtniki, ne sramujte se svojih žuljavih rok, ponosni bodite na svoj poklic! ...

Naše glasilo ti mora res postati voditelj v tvojem življenju, časopis, ki te bo vzgajal v strokovnem in političnem oziru.

V kratkih potezah smo skušali poudariti v preteklem letu napravljene zasluge, pa tudi naše — napake. Kakor si pa zaslug ne more prištevati vsak posameznik kot lastno stvar, tako tudi napak ne more vsak posameznik odpraviti; skupno nadaljevati in izboljševati, to mora biti v krvi naš vseh! Da se nam pa delo tem bolj posreči, agitirajte vsepovsod za našo organizacijo, pridobivajte ji novih družtvenikov, glasilu pa novih naročnikov. To naj bo vaše delo! Zavedajmo se, da moč obstoji le tam, kjer jih je več skupaj!

Po volitvah.

Volitve v konstituantno so končane; pričetni bo treba takoj z resnim delom. Sicer nimamo še potrjenih končnih rezultatov, vendar kljub temu lahko nekoliko presojamo, kakšen izid so imele volitve tudi glede obrtnikov.

Konstatirati moramo žalostno dejstvo, da smo se obrtniki preveč razcepili; obrtniške glasove so prejele skoro vse stranke. Nezasodoljneži so glasovali za socialiste in komuniste, ker so jim njihovi agitatorji obljubovali nebesa že tu na zemlji.

Tudi Samostojna kmetska stranka je ujela nekaj glasov, posebno po Dolenjskem, kjer sta jim obetala zlate gradove g. Ogrič in Malovič iz Novega mesta. Toda obljube socialistov in Samostojne kmetske stranke bodo ostale le — obljube.

Manj pomembna je bila NSS, ki je iskala obrtniških glasov le po Štajerskem, posebno okrog Celja, kjer je bil doma njen kandidat obrtnik Zupan.

Z velikim aplavzom pa je šla v volivni boj JDS. Nekako prikrito in hinavsko so izjavljali zadnje čase naši vedno nadstrankarski tovariši pri »Obrtnem vestniku«, da je edina JDS za obrtnike ter se bahali, češ, edino ta stranka je postavila pravega obrtniškega kandidata na mesto, kjer bo gotovo izvoljen. Tolažili so se: V Kranjskem volivnem okrožju je 10.000 obrtnikov in če ti vsi volijo našega Franchettija, bo gotovo izvoljen. Usoda pa je hotela drugače in JDS je dobila vseh glasov skupaj 4000, torej je še za nositelja liste, dr. Zerjava, zmanjkalo glasov ter je dobil mandat le kot ostanek. V teh glasovih so pa vštet vsi obrtniški, tudi gostilničarski, ki so ga po svoji zadrugi proglasili kot svojega oficialnega kandidata.

Kar se pa tiče mariborskega volivnega okrožja, se je gospodom godilo še slabše. SLS je dobila okrog 40 % vseh oddanih glasov in gotovo je, da je med njimi veliko obrtnikov, tako, da lahko trdimo, da je večina obrtnikov vsaj po deželi v taboru SLS. Dejstvo je tudi to, da je ravno naša stranka nastavila kandidate obrtnike na mesta, kjer so tudi izvoljeni. Naj omenimo čevljarja in posestnika Stanovnika, trgovca in posestnika Skabrneta, mlinarja in posestnika Nemaniča. Imena teh mož obrtnikov so nam porok, da bodo naši poslanci delali v korist obrtnega stanu.

Nekaj smo se pa tudi pri teh volitvah naučili. Preveč je bilo še neurejenega; to popraviti bodi naša prva dolžnost. Začeti moramo pri izpopolnjevanju naše stanovske organizacije, posvetiti ji vse sile in moči, da bi uspešno mogla delovati. Organizacija se mora razširiti do zadnje gorske vasi, da bo tako uspešno delovala v celi naši domovini. Čaka nas še mnogo dela in truda, toda tega se ne bomo ustrašili, ker vemo, za kaj se borimo! Potreba je, da se bo poleg politične izobrazbe gojila tudi prosvetna in gospodarska; da se naše obrtništvo mora izobraževati tudi v tem pogledu, nam pač prejasno dokazuje važna doba, ki nam stoji nasproti.

Politični kapitalizem nas bo sicer hotel potisniti za več desetletij nazaj, a ravno živahno življenje in razpoloženje v času volivne dobe nam je jasno pokazalo, da imamo še dovolj energije in da nismo osamljeni. Naše stare korenine so ostale trdne tedaj, ko so nekateri slabiči omahovali na različne strani. Pravilno je, če trdimo, da ravno v naši prestolici, kakor tudi v dolenjski in gorenjski metropoli ni manjkalo takih slabičev. Upamo pa, da že danes, prve dni po končanih volitvah slep-

ci izpregledujejo in se radovedno povprašujejo: Kam pa to vodi, kam pa to gre?

Vsem pa, ki imate smisel in voljo za delo, kličemo: skup, začetek naš je lep, ni se nam treba nikogar bati!

Slovenska vas in slovenska kmečka hiša.

Sestavil prof. D. V.

(Dalje.)

Začnimo z južno Štajersko! Hiše so večinoma pritlične in sicer frankovskega tipa, torej imajo vse kuhinjo, ki je v mnogih slučajih obenem tudi veža. Hiše stojijo ali same zase, ali pa združene z gospodarskimi poslopji v obliki črke »L«. Kratko črto ob cesti zavzema hiša, dolgo pa gospodarsko poslopje. V nekaterih krajih južne Štajerske, kakor na primer pri Laškem, Celju, pa tudi tuintam drugod opazujemo lahko tudi nadstropne stavbe istega tipa, kakor ga najdemo tudi na Kranjskem, posebno v metliškem okraju in tudi v slovenskem delu Koroške. Hiše omenjenega tipa so enotni kmetijski dvori, prislonjeni navadno na pobočja, vendar pa niso ravno redki tudi v ravnini. V prvem slučaju je vstop v nadstropni del mogoč ob pobočni strani naravnost po zemlji, v drugem pa je zvezan nadstropni del z zemljo po mostu ali pa s stopnicami. V nadstropnem delu se nahajajo stanovanjski prostori, mnogokrat tudi kašča in druge shrambe za gospodarsko orodje itd., pritličje pa zavzemata hlev in klet, ki tičita popolnoma v zemlji. Seveda obstoji pri poslopih malenkosten razloček med vinorodno jugovzhodno in zahodno Štajersko, kjer prevladujeta poljedelstvo in živinoreja kot glavni gospodarski panogi. Dočim manjka, vsaj pri starejših stavbah, v zahodnem delu mnogokrat klet, je ta za vinorodno jugovzhodno pokrajino naravnost značilna. Klet leži pod stanovanjskim prostorom, ali pa le pod izbo, vhod ima običajno od zunaj. V mnogih slučajih opazimo pred kletnim vhodom majhno lopico, ali pa je vhod zavarovan proti dežju z majhno strešico. Tu sem se zatekajo delavci ob nenadnem dežju, tu južinajo, tu pogošča gostoljubni vinogradnik ob navadnih dneh svoje znanice.

Za vinorodni del Štajerske so posebno značilni vinski hrami in zidanice. Pod hrami razume narod izključno le lesene, preproste in iz sirovo obtesanih debel zgrajene stavbe, v katerih se spravlja potrebno vinogradniško orodje, pa tudi vino. Zidanice služijo istemu namenu, a so zidane in imajo večkrat tudi kako sobico v gornjem delu, kjer pogošča vinogradnik ob slovesnih prilikah svoje prijatelje in znanice. V spodnjem delu se nahaja klet s stiskalnico.

Mimogrede bodi omenjeno, da rabijo v mnogih krajih Južne Štajerske besedo »hram« za hišo, bodisi da je lesena ali zidana, vendar le v krajih, kjer so nekoč prevladovali lesene stavbe.

Umljivo je, da imajo manjši vinogradniki lesene hrame, ki niso ravno pripravni kot vinske shrambe. Spominjam se, kako smo včasih gredli med rokami kupice, v katerih so plavali kosčki ledu. Spominjam se pa tudi z veseljem gostoljubnosti, s katero so pogoščali revni in bogati vinogradniki, v zidanicah in v sirovo zgrajenih nramih prijatelje, pa tudi tujca, ki ga niso videli niti prej niti pozneje. Ves slovenski narod je znan kot gostoljuben, vendar nisem našel nikjer gostoljubnosti v tej meri, kakor živi ob štajersko-hrvaški meji. V vednem spominu mi bodo ostali ti poezije polni večeri v slovenskih hramih moje domovine.

Drugačno lice imajo seveda vinogradi v mestni bližini, kjer so večinoma v lasti bogatin, večinoma nemških meščanov. Koreg preproste vinskih hramov nise se vzdiguje ponosna vila kot letovisce premoznega mesinega vinogradnika.

Precej enake stavbe, kakor na Južnem Štajerskem, najdemo tudi v slovenskem delu Koroške, četudi se kaže tukaj nemški vpliv v se večji meri. Sploh lahko recemo, da je slovenska nisa po svoji zunanosti zelo podobna oni v ponemčenem delu Koroške.

Koreg pritličnih stavb opazimo tudi zgoraj omenjene, nadstropne stavbe. Posebno značilni so enotni enonadstropni kmetijski dvori, ki se razlikujejo od prej omenjenih po tem, da se nahajajo stanovanjski prostori in hlev v pritličju, nadstropni del pa, ki je nerazdeljen in nima navadno stropa, služi kot snramba za orodje, staro poništvo, žito itd. Nad hlevom je skedenj in prostor za seno in slamo. Gorenji del je v ponemčenih pokrajinah lesen, v še slovenskih pa zidan in obit z deskami. V gorenji prostor vodijo zunanje stopnice na hodnik, ki moli za en meter čez spojnji zidani del in ima leseno ograjo. Pokončne, kakor tudi povprečne deske te ograje so lično izrezijane. Hodnik obkroža gorenji del stavbe ob eni ali ob več straneh. Streha ima ob pročelju nastavek, takozvan »čop«, pod katerim se nahaja visoko pod strešnim vrhom balkonu podoben hodnik, kakor je običajen pri tirolskih kmetijskih dvorih.

Nadaljnji razloček med slovensko in nemško hišo na Koroškem je ta, da zavzema v prvem slučaju veža vedno sredino, v drugem pa leži mnogokrat ob strani, ker se je razvila nemška hiša iz prostora za ognjišče, ki je bil obenem kuhinja, spalnica itd., in iz predveže, ki prvotno ni bila

zaprta. V nemški hiši je kuhinja v mnogih krajih še vedno glavni prostor, kjer se kuha, dela, je in spi, v slovenski hiši je pa izba povsod središče kmetijskega življenja. Dočim je premožnejša slovenska hiša štiristanična, je nemška vedno tristanična. V premožnejših hišah se nahaja nad vežo takozvani »sol« (Saal), t. j. prostor s stropom, kjer hranijo žito, suho meso in obleko, nad izbo pa »gornja izba«. Ta je opremljena z najlepšim pohištvo in služi kot sprejemnica in obednica za goste ob slovesnih prilikah. Tu in tam se nahajajo v nadstropnem delu tudi sobe za dekletke, ki so pa nastale, kakor sploh vsi predeljeni in ograjeni gorenji prostori šele v novejši dobi.

Na Kranjskem vlada največja razlika pri hišnih stavbah. To razliko opravičujejo različna rodovitnost zemlje, različnost razpoložljivega stavbnega materiala in predvsem razni tuji vplivi. Nemški vpliv se posebno kaže v severozahodnem delu, ki je nekoč pripadal nemškim škofijam v Freisingenu na Bavarskem in v Briksenu na Tirolskem, dočim je stal jugozahodni del pod romanskim vplivom. Kočevje tvori seveda zopet poseben del, v pokrajini južno od Kočevja se pa kaže hrvaški vpliv. Notranjsko je stalo seveda pod romanskim vplivom, v ostalem delu Kranjske niso prišli tuji vplivi do iste veljave kakor v omenjenih pokrajinah. Splošno pa lahko rečemo, da prevladuje po vsej Kranjski, razen Notranjske in Kočevja, trostaničen frankovski tip.

Da dobimo boljši pregled, hočemo razdeliti vso Kranjsko v kolikor mogoče tipične pasove. Omenimo kot prvi nas Gorenjsko ravan od Kranja do Ljubljane! V vsej pokrajini se lahko opazuje na stavbah vpliv mestnih stavb, vendar niso redke enonadstropne stavbe tipa, kakršnega smo že omenili na južnem štajerskem in pri Metliki na Kranjskem. Tudi v ostali Gorenjski, zahodno od Kranja, se najde ravnokar omenjeni stavbni tip, toda čim dalje gremo proti zahodu, v tem večji meri se kaže vpliv Koroške in celo Tirolske. Od Dovičega naprej prevladujejo na Koroškem omenjene nadstropne stavbe, najdejo se pa celo tirolski enotni dvori z vhodom ob pročelju.

Notranjska se strinja v svojih stavbah s Primorsko, kjer niso do novejših dobe poznali kmetijske peči v našem pomenu, to je peči, ki bi služila v ogrevanje izbe in se kurila od zunaj. Pa tudi tukaj ne moremo govoriti o kakšni enotnosti, ampak vlada precejšnja razlika.

V severnih revnejših krajih kraških dežel prevladujejo enostanične dimnice s popolnoma prostim ognjiščem sredi izbe, ki je obenem kuhinja in bivališče tekom

dneva. Spalnice se nahajajo na podstrešju. Najdejo se tudi dvostanične hiše, v katerih tvorita veža in kuhinja z odprtim ognjiščem en prostor. Premožnejši imajo tudi enonadstropne hiše. Pritličje obstoji iz kleti in veže, ki je seveda tudi kuhinja, skupno stanovanje in pribežališče družine, ki se zbira ob mrzlih dneh in ob večerih okrog velikega prostega ognjišča. Spalnice se nahajajo v nadstropnem delu, ki je pa mnogokrat tudi v tem slučaju brez stropa.

V južnejših pokrajinah Primorske je stopil na mesto prostega ognjišča romanski »komin«, ki se pa ne razlikuje v posebni meri od prvega. Hiše revnejših prebivalcev so pritlične, pri premožnejših nadstropne, sicer pa enako uravnane kakor na severu. Vse so pa izključno zidane in imajo nizko tipično streho. Mimogrede bodi omenjeno, da se je v novejši dobi, posebno po Notranjski, zelo razširila gornje-nemška hiša.

Bela Krajina ima sicer dovolj kamena, vendar prevladuje povsod na deželi do najnovejših dobe les kot stavbni material. Splošno so hiše pritlične in celo v mestih so nadstropne hiše bolj redke. Za metliško okolico smo že omenili kot značilen južnoštajerski enotni kmetijski dvor. V glavnem pa velja za Belo Krajino, kakor sploh za vso Dolenjsko, frankovski tristaničen tip, vendar ne pozna preprosta dolenjska hiša kuhinje, kajti Belokranjci kuhajo v »veži«, ali z drugimi besedami, kuhinja in veža tvorita en prostor. Veža je navadno brez stropa in je le tisti del veže nad ognjiščem zavarovan z obokom. Pri starejših, revnejših stavbah se še tu in tam najde nad ognjiščem mesto zidanega oboka iz šibja spletena in z ilovico ometana lesa, da varuje odprto streho pred iskrami. Tudi »kamerce« v našem pomenu ne poznajo Belokranjci, oni govorijo le o sprednji, nekoliko večji hiši in o zadnji hiši. Ta služi v glavni meri kot shramba za obleko, pa tudi kot spalnica gospodarju in gospodinjji, oziroma prevžitkarjem. Gospodarska poslopja so bila v starejši dobi tudi skoraj izključno lesena in navadno ločena od hiše. V vinorodnih krajih opazimo v vinogradih hrame, ki so ali popolnoma leseni, ali pa v spodnjem delu zidani, dočim je gorenji del lesen in služi običajno le kot shramba za orodje.

Kočevarji, ki so najbrž bavarskega izvora, so prinesli sabo bavarsko hišo ob svoji naselitvi na Kranjskem. Pri tipični kočevski hiši leži namreč veža v sredini med stanovanjskim prostorom in gospodarskim poslopjem, torej splošno ne zavzema sredine stanovanjskega prostora, četudi je gospodarsko poslopje ločeno od hiše.

Ob hrvaško-kranjski meji, posebno

na Gorjancih, so hiše zelo primitivne in obstojijo, kakor na hrvaškem Krasu, navadno le iz enega prostora.

Iz navedenega vidimo, da prevladuje v slovenskih deželah res takozvani gornje-nemški tip in da so nastale posebno kranjske hiše pod trojnimi vplivi, namreč nemškim, romanskim in balkanskim.

Draginja.

Vsak se danes radovedno povprašuje, kdaj bo cena raznovrstnemu blagu padla. V negotovosti marsikdo čaka z naročbami, in če že naroči, je vzrok le prevelika sila in neobhodna potreba. Velika je celo masa takih, ki razen živeža sploh ničesar ne naročajo; vzroka pri njih sta dva: ali sploh ne zaslužijo toliko, da bi si mogli zaželjene stvari nabaviti ali pa upajo v boljše bodočnost, ko si bodo mogli bolj poceni nabaviti. Zdi se nam zato važno, da si oglemo natanko, kako bo s padanjem cen.

Poudarjati moramo, da je Jugoslavija agrarna država z zelo majhno industrijo; tega so se zavedali že pri ujedinenju vodilni faktorji, ko so vsepovsod začeli navduševati glede uvedbe naše industrije. Vzrok nezanimanju pa moramo iskati le v primerno bogatih naravnih zakladih naše države. Potom življenskega bogastva in verižništva obogateti, je cilj in namen skoro vseh onih, ki bi morali svoje premoženje uporabiti za procvit domače industrije.

Industrija se začena in razvija v krajih, ki so ali preobljudeni ali pa preubogi na prebivalstvu; Jugoslavija pa, ki nikakor ni gosto naseljena, še manj pa preobljudena, je pa na življenje tako bogata, kot za Rusijo nobena druga v Evropi. Ker torej ni pri nas nobenih naravnih pogojev, ki bi nas silili k podjetnosti, je pač težko verjeti, da bi se industrija kmalu začela razvijati.

Na drugi strani pa ne smemo prezreti, da Slovenci, Hrvati in Srbi spadamo v ono vrsto ljudi, ki smo preveč vdani komoditeti. V ugodnostih se bo Jugoslovan zibal še dokaj let. Če pa bo začel z industrijo, bo začel, kadar bo prisiljen k temu. Kadar se bo pa industrija začela razvijati, se bodo na to polje vrli židje in tujci, katerih sedaj kar mrčoli. Vedeti moramo, da se žid in tujec ne bosta dolgo časa več pečala z izvozom žita, ampak se vrgla na industrijsko polje, ki se jim bo predobro izplačalo — v našo škodo. To bi morali skušati preprečiti. Za ustanovitev domače industrije je treba predpogojev. Ti danes še niso izpolnjeni. Predvsem je potrebno, da si vzgojimo dovolj potrebnih tehniških moči, bodisi z višjo, srednjo in nižjo izobrazbo. Če hočemo, da nam ura prav kaže, ne sme manjkati niti najmanjšega kolesčka. Poleg znanstvenikov čutimo veliko potrebo stavbenikov, monterjev in celo vrsto drugega kvalificiranega osebja.

Da izpolnimo našo industrijo, da pričnemo dvigati bogastva, ki so nam še skrita v naši bogati zemlji, nam je potrebna predvsem kapitala. Sicer je tudi pri nas precej ljudi, ki so si tega med vojno ali pa že po vojni nakopičili. Če bi hoteli ves ta

kapital uporabiti v industrijske namene, bi bilo še vedno premalo, produkcija še ne bi zadoščala našim potrebam. Naši denarni zavodi imajo sicer precej denarja, a ta denar je večinoma vloga poedincev, ponajveč vloge trgovcev in boljših kmetovalcev. Pred vojno je bil ta kapital nakopičen v blagu po raznih skladiščih. Danes se je to blago spremenilo v denar, ki ga je pameten trgovec ali podjetnik naložil. Tudi naš kmet stoji še primeroma dobro in marsikdo je ne le poplačal svoj zastarela dolg, ampak si je še nekoliko prihranil. Drugače pa stojita delavec in uradnik; ta dva sta v dolgoletnem vojnem času porabila zadnje prihranke. Ker so pa vloge kmeta in trgovca le začasne, je prav gotovo, da bodo prišli, mogoče tudi kmalu, časi, ko bo primanjkovalo vsaj domačega kapitala. Če še pristavimo, da industrija požre ogromno investicijskega kapitala, je naravno, da z lastnim kapitalom našo industrijo nikakor ne bomo mogli upostaviti. Kje, v koliko in kako, naj bi se tuji kapital pritegnil, to bi bilo potreba resno razmišljati. Način kakor se danes pričinja nacionalizirati že obstoječa industrija v deželi, gotovo ni pravilen, ravnotako gotovo je tudi, da bomo, preden kaj večjega ustvarimo, doživeli še polome. Danes sicer rastejo banke kot gobe po dežju; če bodo pa tudi vse uspevale, je dvomljiva stvar.

Zelo močno danes ovira industrijo poleg že omenjenih dveh faktorjev tudi neurejenost naše države. Če upoštevamo, da imamo zakone in upravo iz sedmih različnih pokrajin, če se uveljavi davščina, kakršna se nam danes obeta, potem je res še daleč čas, da si ustvarimo domačo industrijo. Iz tega sledi, da bomo še dolgo odvisni od tujega blaga, od blaga, katerega bomo morali uvažati iz inozemstva. Ako smo pa odvisni od importiranega blaga, moramo računati tudi s ceno, katere se za to blago zahtevajo, oziroma s svetovnimi cenami, katere ima kako blago. Samoumevno moramo ceni blaga v tujini priračunati še prevoz, carino in druge stroške, ki so danes naravnost ogromni. Produkcija blaga v vseh državah je danes dražja kot je bila pred vojno, ko so se razne države kar kosale, katera bo nudila ceneje blago. Če posnemamo poročila iz raznih listov, se danes producira približno 60 do 200% dražje kot pred vojno. Ako izračunamo še kurzno razliko naše krone, ki je že itak le četrti del enega dinarja, prištejemo ogromne prevozne stroške, dobimo še le ceno uvoženega blaga.

Pa tudi z blagom, ki ga pri nas produciramo, ni veliko, časih nič bolje. Izkazalo se je v kratkem času našega obstoja, da blago, ki ga doma fabriciramo, pride le redkokdaj ceneje kot blago, ki ga z velikimi težavami uvozimo. To sledi iz primitivnosti naše industrije. Časih pa tudi ni dovolj realna. Če se cena domačega izdelka zjednači tujim, četudi so produkcijski stroški manjši, smatramo to za nereelnost. Glede primitivnosti se bo to počasi izboljšalo, v kolikor se bo pač izpopolnjevala naša industrija. Če hočemo z domačimi izdelki res napredovati, jih izpopolnjevat, je gotovo prav, da imamo neko silo, ki nas k temu priganja — to je zdrava tuja konkurenca. Urejevanje teh stvari bo naloga naše bodoče carinske politike, ki tega go-

tovo ne bo prezrla. Vzemimo samo par konkretnih slučajev. V Nemški Avstriji, kjer so produkcijski stroški usnja in čevljev gotovo vsaj isti kot pri nas, stane 1 kg podplavov, brez odpadkov, 160 naših kron; par dobrih čevljev domačega dela 400 K. Pri nas pa stanejo podplati 220 K, čevlji pa okrog 1000 K. V okolišju Dunaja stane 1000 komadov zidne opeke 720 do 740 K, pri nas pa ravno polovico več in vendar je znano, da je pri nas premog 50% cenejši kot v Nemški Avstriji ter so ostali produkcijski stroški vsaj toliko tam kot pri nas. Istotako je z apnom, železom, lesom in drugim. Ker se s tem okoristijo le gotovi ljudje, napredek naših izdelkov in blaga pa pada, smatram to opravičeno za nereelnost.

Stvar se bo maščevala prej ali slej; ni pa tako enostavna, ker s tem trpi ljudska masa in treba bo spretnega krmarja pri urejenju trgovskih in carinskih odnosov s tujimi državami, pa tudi krmarja, ki bo našo ustvarjajočo se industrijo osvobodil vsake koruptnosti.

Da bomo pa mogli celo stvar natančneje presojati, je prav, da pogledamo industrijo in naravno produkcijo tudi drugih držav.

Naravno gospodarstvo Rusije je ogromno. Narava jo je v vseh ozirih bogato obdarila, predvsem je Rusija za lan in konoplje prva izdelovalka na svetu. Od svetovne žetve leta 1912 je evropska Rusija pridelala rži 46 odstotkov, ovsa 23, ječmena 27, pšenice 17, lanu 81, konoplje 42. In izvoz l. 1910/11 je bil tak-le: pšenice 62, ječmena 43, ovsa 1.61, rži 1.07 mil. ton (Handbuch der Geographie 1914, stran 839 in 842). Toda tu še ni všteta azijska Rusija, posebno zahodna Sibirija in Turkestan. Tamošnja zemlja je zelo rodovitna. Turkestanu da pšenica 40 kratni, rž 100 do 200 kratni in proso v najboljših slučajih celo 400 kratni donesek (Schwarz: Turkestan, stran 322). Prav enaka rodovitnost je v južnih krajih zahodne Sibirije, v mrzlejših krajih je seveda slabše, a vendar je še dosti pridelka, n. pr. pokrajini ob reki Amur, tu zraste na hektar po 21 hl jare rži, pšenice 21—23, ovsa do 47 hl na novini, na starejših njivah se zmanjša pridelok za en četrt (Nansen: Sibirien 1916, stran 240 x).

Toliko je žitno bogastvo Rusije, koliko pa ima rib, perutnine, ovac, konj, goveje živine in drugih živali! Pred svetovno vojsko je zahodna Sibirija zalagala s surovim maslom London in Pariz. Vsak dan se je peljal en vlak iz kake postaje zahodne Sibirije v Pariz, tam pa z ladjami na Angleško in Francosko. Leta 1909 se je na ta način izvozilo 140.870.000 kg surovega masla (Nansen: Sibirien, stran 234). Poleg žita in živali je skrito v ruski zemlji še mnogo drugega neizmernega bogastva. Tu pride v poštev premog, ki se ga še malo izrablja in na nešteti krajih čaka vstajenja. Tu je sol, petrolej, tu so raznovrstne, najdražje rude v Uralu, v Altaju in v sibirskih gorah, ki čakajo le pridnih rok, da bi jih spravile na dan. To je slovanska Rusija v svojem bogastvu in to Rusijo vladajo zdaj boljševiki. Boljševiki oziroma socialdemokratje pravijo, da hočejo ljudem že tu na zemlji pripraviti raj. Toda, kakšen raj je? V prekmurskih »Novinah« je

natisnjeno neko pismo iz Petrograda z dne 9. marca t. l. Tam čitamo med drugim to-le: »Ljudje gladujejo, bolehalo in zmrzujejo. Živimo brez vere. Pod carji, če so še toliko grehov imeli, je vendar raj bilo naše življenje. Dežela je siromaška, brez obdelovanja. Niti na karfe ni dobiti živeža, skupne kuhinje so, kjer dobi ljudstvo kaj za jesti.« Tak je boljševiški raj, tako je zdaj v Rusiji, kjer so vsi ljudje enaki.

Prav posebno manjka boljševikom prevoznih sredstev, lokomotiv in vagonov. Stari stroji in vagoni so obrabljeni in pokvarjeni, novih se pa jako malo naredi. Leta 1919 so vse tvornice v Rusiji napravile le 37 novih lokomotiv, a bile so tako slabo narejene, da so morali po poskušnji vožnji vrniti tvornicam polovico novih strojev.

Tako v bogati Rusiji napreduje razdejanje, uničevanje in nazadnje proizvodnje. Da se bo pa s časom Rusija zopet upostavila, je gotovo, toda — kdaj?

V Ameriki so cene že zelo padle; posebno one gumija, svile in živeža. Mnoge tvornice klobukov in tekstilnega blaga so obratovanje sploh ustavile, ker ne dobe zadosti odjemalcev. Po naših cenah stane v Ameriki stot pšenice 1000 K, medtem ko je stal prejšnje čase 1500 K. Vzrok padanju je velika konkurenca Kanade, Avstralije in Argentinije. Ker Evropa pričakuje še nadalnje padanje cen, kupuje žito v Ameriki le v malih naročilih. Anglija je z moko dobro preskrbljena, Francija bo na morala še precej kupiti, Italija bi morala letos uvoziti kakih 3 in pol milijonov ton žita.

Tudi pri nas so bile začele pred nekoliko meseci padati cene moki in pšenici, a so se zopet izdatno dvignile ob času žetve. Pravega vzroka za to dviganje cen pa ni bilo, dokaz temu je, ker se trgovci drže precej rezervirano. Tako stane moka št. 0 na veliko približno 14 K, krušna pa 12 K. V Banat je prišlo tudi več trgovcev iz Nemčije v svrhu nakupovanja žita. Ker v Nemčiji vlada pomanjkanje žita, se računa, da bo morala uvoziti kakih 200.000 vagonov žita.

V Ameriki, Angliji, Nemčiji in Čehoslovaški so začele cene železu padati; nikakor pa ne v Avstriji. Vzrok, da cene tu ne padajo, ampak celo rastejo, tiči pa v tem, da tu ne pride v poštev povpraševanje in ponudba, ampak produkcijski stroški. Pri meterskem stotu so se dvignile cene za 100 avstrijskih kron, medtem ko pride v Nemčiji, kjer je cena zelo padla, meterski stot na 1500 avstr. kron. Češkoslovaško železo pa stane kar 2250 avstr. kron. V Avstriji sami se ne razpeča ravno veliko železa, zunanji naročniki, Rumunija in Italija pa ne naročajo. Zato so cene železa izdatno nižje, kot so pri nas. Enako je z apnom, lesom in drugim.

Srbija pravzaprav sedaj nima prave industrije, ker jo je, kar je je bilo, sovražnik tekom dolgoletne vojne skoro popolnoma uničil. Pred vojno se je Srbija pečala z malo industrijo, t. j. kar in kolikor je potrebovala za lastne potrebe. Ker je bila Srbija agrarna država, je temeljila trgovina in industrija na agrarnih proizvodih: mlinarska, sladkorna, pivovarska, mesna in sadjarska. Steklarska, cementna in opekarska obrt se ni mogla izpopolniti;

pač pa je pridelovala precej premoga in bakra, tekstilna panoga se je bila pa dvignila do precej visoke stopnje.

Slovenska in hrvaška industrija je že precej razvita, ni pa še nikakor kos današnjim potrebam.

In glede naših pridelkov?

Upali smo mnogo, preveč. Kamorkoli pogledamo, jasno uvidimo v vseh gospodarskih panogah, da nas je nada varala. Varala nas je nada na bogato žetev žita. Vedeli smo, da je bil finančni minister napravil cenitev in vemo, da je bila cenitev previsoka. Hvala Bogu, da se je bil rok za izvoz žita, 15.000 vagonov pšenice, odgodil na čas, ko se bodo mogli zbrati zanesljivi podatki o žetvi. Za domačo potrebo jo nam sicer ne bo primanjkovalo, toda za izvoz jo menda tudi ne bo preveč. Medtem, ko so se lansko leto naši sosede krog in krog ozirali na Jugoslavijo kot na rešiteljico iz težkega položaja. Kljub temu pa, da žetev v Jugoslaviji ni bila zaželjena, so se pojavile še sosednja Bolgarija in Rumunija, ki nudita ceneje žito. To priliko so hitro izrabili Čehi in Nemci. Od vse žetve nam bo sicer nekoliko ostalo, toda to bomo v prvi vrsti morali ohraniti za take slučaje, kjer se zamena brezpogojno zahteva, to je v slučajih, kjer bomo za žito mogli nakupiti drugega blaga, ki bi ga za denar ne dobili, če bi ga pa že dobili, bi morali plačati veliko večje vsote. Kar se tiče zelenjave in krompirja, ga imamo tudi za izvoz; zapreke pa dela visoka voznina in carina. Poleg tega pa moramo umočevati še nizki kurz avstrijske krone. Pri nas je povprečno krompir po 1'80 K naše valute, na Dunaju pa stane približno 5 K avstrijske valute, če prištejemo še vse stroške, pridemo do zaključka, da ne bi bilo pri prodaji nikakega zaslužka, če že ne zgube. Ker na prihajajo ponudbe od povsod, kupovalcev pa ni, se bo samoobsebi moral skoro ves krompir porabiti pri nas, če ne za drugo, pa za krmo.

Kar se tiče sadja, je v Nemški Avstriji z ozirom na našo valuto in prevozne stroške ceneji, kot pa pri nas.

Če premislimo vse te okoliščine, moramo priti do zaključka, da še ne moremo računati z rapidnim padanjem cen in da je skoro nespametno pretirano čakanje in odlašanje nakupa.

Dopisi.

Poročilo občnega zbora Obrtne zveze v Trziču. Občni zbor Obrtne zveze za Trzič in okolico se je vršil dne 21. novembra 1920. Otvoril ga je predsednik Jožef Sitar o pol deseti uri, konštatal sklepčnost in številno udeležbo. Izvajal je poročila o delovanju, navel vzroke, zakaj se je občni zbor tako zakasnil; nato je prišel k poročilu tajnika, ki je izjavil, koliko je bilo sej, izmed katerih je bilo nekaj tudi nesklepčnih, ker se odborniki niso dovolj zavedali svojih dolžnosti. Pozivlja, naj se bodoči odbor bolj potruji, da bo res Zveza vedno in povsod izvrševala svoje dolžnosti. Med letom je bil sklican tudi javen shod dne 3. avgusta t. l. Obrtna zveza se je trudila

za nabavo skupnega materiala, a je to zaenkrat opustila zaradi previsokih cen. Dne 16. novembra se je vršil še drugi shod za Trzič, ki je bil dobro obiskan. Na shodu so govorili gg.: Ogrin, dr. Mohorič, in dr. Bazelj. Poročila blagajnika g. K. Ruecha, ki je med drugimi poročal o celotnih dohodkih in stroških, so se vzela na znanje. Skupnih dohodkov je bilo 3396 K 70 vin. Podpredsednik pozivlja, naj bi se ustanovila še surovinska nabavna in prodajna zadruga, kar se je sprejelo soglasno in izvolil takoj pripravljalni odbor petih članov in to so gg.: K. Ribnikar, A. Dobre, Jožef Sitar, Avgust Primožič in I. Škerjanc. — Novoizvoljeni odbor je sledeči: Jožef Sitar, predsednik; Avgust Primožič, podpredsednik; Karol Ruech, blagajnik; A. Dobre, blagajnikov namestnik; A. Škerjanc, tajnik; Luka Kurnik, tajnikov namestnik; Karol Golmajer, štefan Demšar, K. Ribnikar, Ivan Poljanec, Peter Perčič, Ivan Papov in Ivan Rotar. Na zboru so se sklenile tudi sledeče resolucije: 1. Obrtna zveza za trziški sodni okraj na svojem občnem zboru najodločneje protestira proti krivičnim in neprimerno visokim davkom, ki so bili naloženi našim obrtnikom od davčne oblasti v Kranju, in ki utegnejo uničiti celotni obrtni stan. Obenem protestiramo najodločneje, da se nas prišteva med vojne dobičkarje in kot takim nalagajo neznosna davčna bremena, kar se resničnim niti ne zodi. 2. Obrtniki, zbrani na občnem zboru Obrtne zveze za Trzič in okolico, odločno stojimo na stališče krščanskega prepričanja S. L. S. in obsodimo vsakršno tuje vmešavanje v naše zadeve.

Strokovne vesti.

Nova iznajdba. V Uradu za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je razstavljen razmnoževalni stroj, sistem E. F. Turk, ki res hitro in zelo lepo razmnožuje vsakovrstne spise in tudi risbe. Podjetniki, osobito mizarskih in strojnih delavnic, ki bi hoteli izdelovati in razpečevati ta stroj, se vladno vabijo, da se čimpreje zglasijo v Uradu za pospeševanje obrti na Dunajski cesti št. 22, kjer prejmejo potrebne informacije.

Razno.

KONČNI IZID VOLITEV V SLOVENIJI.

SLS 15, SKS 8, JSDS 6, KSJ 6,
JDS 3, NSS 2.

Uradna razdelitev kranjskih mandatov.

Glavni volivni odbor za kranjskonovomeško volivno okrožje je končal svoje delo in objavlja uradni izid skrutinija. Odanih je bilo skupno 67.351 glasov. Količ-

nik znaša za poslance s splošnimi pogoji 5612, za kvalificirane pa 22.450 glasov. Potemtakem odpade na SLS 5 splošnih in 1 kvalificiran mandat, na SKS 3 splošni in 1 kvalificiran, na JDS, JSDS po 1 splošen, na KSJ pa 2 splošna in 1 kvalificiran mandat. SLS dobi torej 6 poslancev (Brodar, Gostinčar, Nemanič, Stanonik, Škulj in prof. Sušnik), SKS 4 (Kušar, Majcen, Puceli in Raier), JDS 1 (dr. Žerjav), JSDS 1 (Etbin Kristan) in KSJ 3 poslance (Zorga, Mlakar in Fabijančič).

Na štajerskem izvoljeni poslanci.

Izvoljeni so: Za SLS: Ivan Roškar, Fr. Pišek, Josip Klekl, Martin Kranjc, Vladimir Pušenjak, Josip Skaberne, dr. Korošec in dr. Hohnjec; za SKS: Ivan Urek, Josip Drofenik, Ivan Mrmolja in dr. Bogumil Vošnjak; za JDS: dr. Kukovec; za JSDS: Etbin Kristan (izvoljen tudi na Kranjskem, na njegovo mesto pride Ivan Krušič, rudar v Trbovljah), Filip Kisovar, Jožef Kopač, Rudolf Golouh in dr. Milan Korun; za NSS: Ivan Deržič (ki je izvoljen tudi v Ljubljani, mesto njega pride Blaž Zupanc, brivec v Jaskem); za komuniste: Mihael Koren in dr. Milan Lemež (izvoljen v Ljubljani, na njegovo mesto stopi Ivan Favaj, profesor v Mariboru).

Slovenske obrtnike - mojstre opozarja invalidski oddelek noverjeništvu za soc. skrbstvo na sledeča dejstva: Velika večina slovenskih invalidov je zelo dela- in redoljubna, izieme so čedalje redkejše, Slovenski invalid je uvidel, da si le z lastnim sodelovanjem more izboljšati sedanje bedno stanje in zagotoviti si lepšo bodočnost. mnogo slovenskih invalidov je tako pohabljenih, da ne morejo več opravljati svojih prejšnjih poklicev; zato se žele izučiti novih poklicev in invalidska uprava jih v tem posledu podpira. Ustanovila je takozvano invalidsko šolo v Ljubljani, kjer dobivajo stanovanje, hrano in drugo oskrbo invalidi, ki se hodijo učiti v šole in k obrtnim mojstrom. Obrtniki - mojstri, ki imajo invalide-vaience, priznavajo soglasno, da imajo v teh invalidih prvovrstne redne in uporabne vaience, ter so z nimi povsem zadovoljni. Invalidska uprava želi, da bi se krog obrtnikov-mojstrov za sprejemanje invalidov-vaiencev kolikor mogoče razširil v Ljubljani in po drugih krajih Slovenije. Invalidska uprava jamči za vsakega invalida, ki ga pošlje kakemu mojstru v učenje; zato želi, da bi se mojstri, ki bi lahko sprejeli invalide za vaience, priglasili v našem uradu (invalidski oddelek, šentpeterska vojašnica v Ljubljani). Tekom prihodnjega leta napravi Invalidska uprava enak ni morda še večji invalidski zavod v Celju. Za sedaj bi tudi invalidska uprava rada namestila invalide-vaience po drugih krajih in je prioravljena prispevati mojstrom samim za vzdrževanje invalidov ter pričakuje od strani mojstrov ponudb in priglasov.

g Delniška pivovarna v Jagodinu. Kakor se poroča, je delniška pivovarna v Jagodinu, ki je v zvezi s Praško kreditno banko, po petih letih spet začela z delom. Izgledi so dobri, ker v Jugoslaviji domače pivovarne ne zadoščajo konsumu.

g Gozdovi na češkem. Površina državnih gozdov v Češko-Slovaški znaša 206.400

hektarjev. Od teh odpade na Češko 100 tisoč hektarjev, ostanek pa na Slovaško.

g Proračunski primanjkljaj v raznih državah. Proračuni izkazujejo v vseh državah, ki so bile v vojno zapletene, deficit, razen v Angliji, kjer se je letos proračun izenačil, med tem ko je lani imela še 430 milijonov primanjkljaja. Druga država je naša Jugoslavija, ki izkazuje za l. 1920/21 samo 110 milijonov dinarjev primanjkljaja pri 3994 milijonih izdatkov in 3884 milijonih dohodkov. Leta 1919/20 so bili stroški za eno milijardo višji in dohodki za 1.4 milijarde, nižji in deficit je znašal 2630 milijonov dinarjev. Vse druge države pa izkazujejo milijardne deficite, tako: Nemčija 41.9 milijard mark v letu 1919 in 27.45 milijard v letu 1920. Francija 12 milijard frankov (1919), Poljska 40 milijard poljskih mark (od 1. aprila do 1. decembra 1920), Češkoslovaška 3.05 milijard čeških kron (za leto 1921), Ogrska 12.1 milijard kron (1920), Belgija 7.15 milijard frankov (1920) in Italija 2.25 milijarde lir (l. 1918/19). V Rusiji izkazuje zadnji znani proračun iz leta 1918/19 deficit 31 milijard rubljev.

g Čehi imajo hrane do Božiča. Češki ministrski predsednik je poročal, da imajo zaloge dovolj živeža do Božiča. Letošnja letina krompirja je bila dobra in skrbeli bodo, da bodo z ním preskrbljeni posebno premogovni okraji. »Kar se tiče masti in masla, je položaj boljši, kot je bil. Po pogodbi s kraljestvom SHS smo si zagotovili 500 vagonov mesa in masti in ustanovili smo posebno komisijo, ki bo ta nakup izvedla.« Tudi preskrba z žitom je to leto mnogo boljša kot prejšnje leto. Iz domačega pridelka so nakupili 30 tisoč vagonov žita, iz inozemstva pa so dobili 17 tisoč vagonov žita. Seveda je predpisana množina žita, ki ga rabi Češka, 94 tisoč vagonov.

g Nemške izvozne cene za železo. Nemčija je določila sledeče cene za izvoz železa v palicah in formi: za Holandsko 160 gold., Švico 350 frank., Italijo 350 lir, Avstrijo in Češkoslovaško 3200 mark, Balcan 3500 mark, Poljsko 4000 mark, Španijo 375 pezeta, Belgijo 900 frankov, Francosko 950 frankov, Angleško (za angleško tono) 17 f. šterl., Švedsko 300 K, Finsko 3300 mark, Dansko 400 K, prekoceanske dežele 55 dol. za tono. V inozemstvu tekmujeja z Nemčijo predvsem Belgija in Francija. Ker stane v Avstriji železo v palicah okoli 12.000 n. a. K, ne more priti nemški trg za naš pošttev, ker je nemško blago, če upoštevamo prevoznino, najmanj dvakrat dražje.

g Tobačna produkcija v Bolgarski. Po statističnih podatkih znaša produkcija tobaka v Bolgarski leta 1916 15.500.000 kg, l. 1917 19.000.000 kg, l. 1918 19.000.000 kg, l. 1919 20.000.000 kg, l. 1920 pa 30.000.000 kilogramov. Kakor je iz teh podatkov razvidno, je produkcija tekom štirih let narasla za 100 odstotkov. Bolgarska, ki je danes osamljena, kar njena trgovina hudo občuti, ima za izvoz pripravljeno ogromno količino tobaka poceni, radi nizkega tečaja leva.

g Produkcija premoga v Nemški Avstriji. Nemška Avstrija je producirala v mesecu oktobru 117.144 met. stotov črnega in 2.173.100 met. stotov rujavega premoga. Celotna produkcija premoga je znašala v

oktobru 65.550 met. stotov več kot v septembru.

g Gospodarska konferenca narodnostnih držav, ki bi se imela vršiti v začetku decembra t. l. v Požunu, je preložena na sredo januarja l. 1921. Polkovnik Smith, ki je dal pobudo za to posvetovanje, bo obiskal v kratkem vsa glavna mesta, da pripravi pot in od njegovega posredovanja je odvisno, ali se bo konferenca vršila ali ne. Dosedaj je svoje sodelovanje odrekla samo Ogrska, a tudi samo iz tega razloga, ker je določen za kraj posveta Požun. Če bi se določilo drugo mesto, n. pr. Dunaj, bi se Ogrji udeležili. V načrtu posvetovanja, ki se je doposlal vsem vladam, se nahačajo sledeče točke: omiljenje prenovedi uvoza in izvoza in v zvezi s tem vladno centraliziranje izvoza. Pogodbe o kompenzaciji blaga s posebnim ozirom na izmenjavo živil. Svobodni finančni promet: denarni preodkazi (prevoz gotovine, čekovni promet itd.), olajšave v razpolaganju z depoti itd. olajšave v vseh prevoznih zadevah in v poštne in brzojavnem prometu, olajšave in zavarovanje transita. Poleg teh točk naj bi konferenca izkušala tudi odpraviti težave, ki jih povzročajo posebni carinski tarifi, zvišanje tarifnih postavk in odredbe glede indirektnih davščin. Če prizadete stranke v glavnem pristanejo na te točke, se bo izdelal na tej bazi podroben program. — Že prvo, kar naj bi se na tej konferenci obravnavalo, kaže, da je rodila to misel praktična potreba. Sosedne države so navezane druga na drugo: tudi mi Jugoslovani moramo kriti velik del svojih potrebščin v Nemški Avstriji, zlasti kar se tiče industrijskih izdelkov. Ta naša odvisnost od inozemstva je včasih celo prostovoljna in neutemeljena, četudi jo ustvarjajo državni uradi, kakor n. pr. finančno ministrstvo, ki je dalo tiskati reklamne plakate za državno razredno loterijo v Gradcu. Ker so pa sosedne države druga na drugo navezane, se lahko pričakuje od vsake, da ima dobro voljo, sporazumno urediti najpriladnejše pogoje za razvoj meddržavnega gospodarstva. Pri tem moramo pa opozoriti na njuno potrebo, da naše ministrstvo za trgovino in obrt ozirom ministrstvo zunanjih zadev slednjič vendarle že pokrene izdajanje lista, ki bo prinašal točne in zanesljive informacije o vseh zakonih in uredbah tuzemstva in inozemstva, v kolikor so praktične važnosti za našo trgovino in obrt. Dosedanja negotovost je pogubna za naše narodno gospodarstvo.

g Propadanje ameriških firem. Listi poročajo, da je v Združenih državah v mesecu oktobru prišlo 923 firm konkurz. Za vzrok se omenja majhno povpraševanje po blagu s strani konsumentov. Kakor se naknadno poroča iz Pittsburga, je prišlo do konkurza vsled odpovedi kredita ameriških bank, tako da so bile tvrdke primorane predati blago dosti pod kurno ceno. Nadaljni priplasi konkurzov se pričakujejo od vseh strani.

Književnost.

Podkovstvo. Pouk kovačem in konjerejem, sestavil živinozdravnik Lovro Tepina, vodja državne podkovske šole v Ljubljani.

Cena K 45.—. Knjiga je izšla v času, ki je vse prej nego knjigotržtvu ugoden; že iz tega lahko sklepamo, kako zelo nujno smo jo potrebovali. Izvrstno bo služila vsem konjerejem, posebno pa kot učni pripomoček na podkovskih tečajih, civilnih in vojaških. Pa tudi vsak podkovski kovač bode primoran poseči po njej, da si svoje znanje izpopolni. Navodila, kako negovati zdravo in bolno kopito, bodo v prid vsakemu, ki ima posla s konji in voli. Vsebina knjige je zelo bogata: kratek opis živalskega telesa; anatomija kopita, hoja in stoja, hopitni mehanizem, ravnanje s konji med podkovanjem, različne podkve in njih lastnosti, podkovni žrebliji, kovalno orodje, presojanje konja pred podkovanjem, snemanje podkve, porezovanje kopita, izbira, umerjanje, priprava in pribijanje podkev, napake pri podkovanju, podkovanje konj, ki napačno hodijo, negovanje žrebečjih, nepodkovanih in podkovanih kopit; kopitne bolezni, preiskava šepastih konj, zakovanje in poškodbe, podkovanje parkljev. Knjigi je pridejanih mnogo slik (104), ki so vse zelo dobro usnele. Knjiga bode zvesta in neobhodna svetovalka vsakemu konjereju, kajti najboljši in najlepši konj ne more postati za delo nesposoben in malodane ničvreden, če ste mu zanemarili kopito.

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921 z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale. Vsako leto je občinstvo po tem koledarju najbolj vračevalo, saj je potreben v vsakem javnem lokalu, pristojna pa tudi v zasebno stanovanje; ker pa zahteva natisk tega koledarja največ tehnične dela in zdatno porabo tiskarskega materiala, je moral lansko leto klub složnemu povpraševanju izostati. Za leto 1921 je pa, četudi so dobavni stroški ogromni, že zopet na razpolago v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani in v drugih trgovinah. Prodajna cena, ki znaša 30 K, je razmeroma skrajno nizka. Društvena doklada, ki je v knjigotržtvu običajna, se do novega leta ne bo računala, le trgovci izven Ljubljane si priračunajo stroške za poštnino. Po novem letu odnađejo ti stroški, mesto njih pa si bodo vse knjižarne računale običajno in predpisano 20%no društveno doklado in bo veljal torej skladni koledar 36 K.

Žepni koledarček za leto 1921. Kakor lansko leto je izšel ta koledarček v isti zelo prikupljivi in priročni, mali, žepni obliki in okusni vezavi tudi za leto 1921. — Prodajna cena znaša v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani in drugod do novega leta 12 K. Po novem letu se prišteje doklada. Trgovci, ki želijo popust, naj se obrnejo na založništvo.

Srbska početnica. Sestavil I. T. Pokazala se je potreba izdati Srbsko početnico za Slovence, ker so razni srbski bukvarji, ki so se dosedaj v šolah uporabljali, pošli. Brez dvoma bo z novo knjigo, katero je sestavil več pedagog, vsestransko ustrezno, služila bo šolskemu pouku prav tako dobro, kakor samouku. Razdeljena je v štiri poglavja: A. Uvod; B. Izreka; Naglas; Narečja; C. Cirilica. Tiskana in pisana cirilica s početnimi vajami in potrebnim razlagom, opazkami in slovarčkom. Temu sledi zadnje poglavje, obstoječe iz 22 najlepših srbskih sestavkov (beril) in pesmi z opombami, razlago besed itd. Tisk knji-

ge je krasen, rabile so se zanjo posebej naročene nove črke. Na slovenskem književnem trgu ni nobene bolj primerne početnice za pouk srbohrvaškega jezika. Cena 12 K je jako nizka. Izšla je v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani ::
reg. zadr. z omejenim jamstvom., Kongresni trg 19.
Rezervni zaklad nad 500.000 K.

Hranilne vloge se obrestujejo po $3\frac{1}{4}\%$.
Posojila na poljubno dobo let. — Osebni kredit 6% proti podpisu zadolžnice ali menice. — Posojila proti zastavi terjatev potom cesije 6% . — Posojila na hipoteke $5\frac{1}{2}\%$ proti podpisu zadolžnice

Hitra rešitev prošelj!

Uradne ure od 8. do 12. ure.

Prospekti brezplačno na razpolago.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon 100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Obdelan stavbni les

ležeč tik okrajne ceste pri Medvodah, se proda. — Več o tem se poizve pri: **IVAN PETERNEL, Preska p. Medvodah.**

Karol Majce i drug

čevljarški mojster

Radeckega cesta štev. 6

se priporoča za vsa

v čevljarško stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovjene čevlje in čevljarške potrebščine.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.

Stavbno podjetje in lesna trgovina Korošec Dragotin, Braslovče

prejema vsa zidarska in druga stavbna dela, izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune, prodaja raznovrsten les ter istega kupuje, izvršuje vsako množino lesenih zabojev vsake velikosti. — Delo solidno in po primerno nizkih cenah.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z. o. z.

Pražakova ulica št. 3

sprejema naročila za vsa stavbna in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah različna dela posameznim članom obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekaevalnica klobas.

Lastna zeljarna.

Uzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Tršico (stekaduro)

in poljedelsko orodje

ima v zalogi po zelo nizkih cenah

Obrtna centrala v Ljubljani

Pražakova ulica št. 3.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo spadajoča dela, lasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Delniška glavnica: K 30.000.000.—.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana

Centrala:
Trst.

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Podružnice:
Dubrovnik,
Dunaj,
Kotor,
Metković,
Opatija,
Split,
Šibenik,
Zader.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Ekspozitura:
Kranj.

Prevzema borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Rezerve: nad K 10.000.000.—.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva :

udobno,
poceni.

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

Stavbna pisarna :: IVAN OGRIN

Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno, po primerno nizkih cenah. ☑

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadržne zveze

Dunajska cesta 38/l.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x